Çağdaş Sosyal Teoriye Giriş

Anthony Elliott
Charles Lemert

Çeviren
S. Erdem Türközü

FOL

Anthony Elliott

Avustralyalı sosyolog ve sosyal teorisyen (d. 1964). Melbourne Üniversitesi'nde siyaset bilimi ve sosyoloji alanlarında lisans eğitimi aldı. Cambridge Üniversitesi'nde Anthony Giddens danışmanlığında sosyal teori alanında doktora yaptı. Melbourne ve Monash üniversitelerinde araştırma görevlerinde bulunduktan sonra 2004-2006 yılları arasında Kent Üniversitesi'nde sosyoloji profesörü olarak görev yaptı. 2006-2012 yıllarında Flinders Üniversitesi Sosyoloji Bölümü başkanlığını, 2012-2016 yıllarında ise Güney Avustralya Üniversitesi Hawke Araştırma Enstitüsü direktörlüğünü üstlendi. Hâlen Adelaide Üniversitesi'nde sosyoloji profesörü ve Dijital Dönüşümler için Jean Monnet Mükemmeliyet Merkezi'nin direktörüdür. Araştırmaları sosyal teori, kimlik ve benlik, toplumsal hareketlilik, küreselleşme ve dijital dönüşüm konularına odaklanan Elliott, çağdaş toplumdaki teknolojik ve kültürel değişimlerin birey ve toplum üzerindeki etkilerini inceleyen çalışmalarıyla tanınmaktadır.

Başlıca eserleri: *Introduction to Contemporary Social Theory* (Charles Lemert ile, 2014; 2. baskı, 2022), *Çağdaş Toplum Kuramından Portreler* (Bryan S. Turner ile, der., 2017), *Yeni Bireycilik: Küreselleşmenin Duygusal Bedelleri* (Charles Lemert ile, 2011), *Mobile Lives* (John Urry ile, 2010) ve *Social Theory Since Freud: Traversing Social Imaginaries* (2004).

Charles Lemert

Amerikalı sosyolog ve sosyal teorisyen (d. 1937). Ohio'daki Miami Üniversitesi'nde ve Andover Newton İlahiyat Okulu'nda eğitim gördü. Harvard Üniversitesi'nde sosyal ilişkiler alanında doktora yaptı (1972). Akademik kariyerine Southern Illinois Üniversitesi'nde başladı; 1981'de Wesleyan Üniversitesi'ne geçti ve burada sosyoloji profesörü olarak görev yaptı. Daha sonra John C. Andrus Sosyal Teori Profesörü unvanını alan Lemert, emekliliğinin ardından aynı üniversitede emeritus profesör oldu. Araştırmaları sosyal teori, kültür, küreselleşme ve postmodern düşünce üzerine yoğunlaşmaktadır. Klasik ve çağdaş sosyal teorileri eleştirel bir yaklaşımla değerlendiren, toplumsal yapıların gündelik yaşam ve bireysel deneyimle ilişkisini inceleyen çalışmalarıyla tanınmaktadır.

Başlıca eserleri: *Introduction to Contemporary Social Theory* (Anthony Elliott ile, 2014; 2. baskı, 2022), *Social Theory: The Multicultural, Global, and Classic Readings* (der., 2021), *Globalization: An Introduction to the End of the Known World* (2015), *Yeni Bireycilik: Küreselleşmenin Duygusal Bedelleri* (Anthony Elliott ile, 2011), *Why Niebuhr Matters* (2011) ve *Thinking the Unthinkable: The Riddles of Classical Social Theories* (2007).

S. Erdem Türközü

Ankara'da doğdu (1972). 1996'da Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü'nden, 2001 yılında aynı üniversitenin Siyaset Bilimi Yüksek Lisans Programından mezun oldu. Hâlen siyaset bilimi "doktora terk". İyi yazamadığını fark ettiği lisans yıllarında çeviri yapmaya başladı. Çeviride karar kılmadan önce birkaç işe girip çıktı. 2014'ten bu yana sadece çeviri yapıyor.

Başlıca çevirileri: Robert Gildea, *Barikatlar ve Sınırlar* (2026); Harriet Martineau, *Nasıl Gözlemlemeli?* (2025); Naunihal Singh, *Askerî Darbelerin Stratejik Mantığı* (2025); MacGregor Knox ve Williamson Murray, *Askerî Devrimlerin Dinamikleri* (2024); *İnsan Dünyasının Döngüleri,* Peter Turchin ve Sergey Nefedov, (2024); Walter Scheidel, *Büyük Düzleyici* (2023); Theda Skocpol, *Devletler ve Toplumsal Devrimler* (2023) Robin Walz, *Modernizm* (2023); Mary Kaldor; *Yeni ve Eski Savaşlar* (2023); Bruce Haddock, *Siyasi Düşüncenin Tarihi* (2023); Cas Mudde, *Günümüzde Aşırı Sağ* (2022); W. Montgomery Watt, *Hazreti Muhammed: Peygamber ve Devlet Adamı* (2019); Natalia M. Belting, *Dünyadan Kedi Masalları* (2019); Cas Mudde, *Cristobal Rovira Kaltwasser, Popülizm: Kısa Bir Giriş* (2019).

İçindekiler

Önsöz ve Teşekkür 15

1

Toplumun Dokuları 21
1. Toplum Nedir? 24
2. Toplum ve Sosyal Teori 27
3. Çağdaş Sosyal Teoride Başlıca Temalar 35
4. Ek Sorular 42
5. Ek Okumalar 42

2

Klasiklerin Güncelliği 43
1. Modernliğin Çelişkileri: Marx 45
2. Demir Kafes Olarak Modernlik: Weber 52
3. Ahlaki Bağlar Olarak Modernlik: Durkheim 57
4. Travma, Trajedi ve Thanatos: Freud 64
5. Özet 70
6. Ek Sorular 72
7. Ek Okumalar 72

3

Frankfurt Okulu 74
1. Horkheimer ve Adorno: Aydınlanmanın Diyalektiği 77
2. Freudcu Devrim: Psikanalizin Kullanım Alanları 81
3. Fromm: Özgürlük Korkusu 82
4. Adorno: Otoriter Kişilik, Yahudi Karşıtlığı ve Modernliğin Psikodinamiği 90
5. Marcuse: Eros mu Tek Boyutlu Gelecekler mi? 98
6. Marcuse'ye Yöneltilen Eleştiriler 104

7. Özet 109
8. Ek Sorular 110
9. Ek Okumalar 111

4
Amerikan Pragmatizmi 112
1. William James: Deneyim ve Toplumsal Benlik 116
2. Günümüzde Pragmatist Sosyal Teorinin Temelleri 122
3. Charles Sanders Peirce: Göstergebilim ve Benliğin Birliği 123
4. İlerici Dönem: John Dewey ve Jane Addams 129
5. George Herbert Mead: Zihin, Benlik ve Toplum 134
6. Herbert Blumer: Simgesel Etkileşimcilik 141
7. Pragmatizmin Sınırları ve Beklentileri: Habermas ve Rorty 144
8. Özet 148
9. Ek Sorular 150
10. Ek Okumalar 150

5
Yapisalcilik 153
1. Saussure ve Yapısal Dilbilim 155
2. Saussure'e Yöneltilen Eleştiriler 162
3. Roland Barthes: Yapısalcı Semiyoloji ve Popüler Kültür 168
4. Foucault: Bilgi, Toplum Düzeni ve İktidar 176
5. Yapısalcılığın Sınırları: Foucault'nun Cinselliğin Tarihi 184
6. Foucault'ya Yöneltilen Eleştiriler 195
8. Özet 200
9. Ek Sorular 201
10. Ek Okumalar 202

6
Yapilar, İşlevler ve Kültür 203
1. Talcott Parsons: Toplumsal Eylemin Yapısı 203
2. Toplumsal Sistem: Parsons ve AGIL Paradigması 209
3. Robert K. Merton: Sosyal Teori ve Toplumsal Yapılar 213
4. Jeffrey C. Alexander: Kültürel Sosyolojinin Teorik Mantığı 220
5. Özet 228
6. Ek Sorular 230
7. Ek okumalar 230

7
Postyapısalcılık 232
1. Lacan: Ayna Evresi ve İmgesel 237
2. Lacan'ın Yapısalcılığı Yeniden Formüle Edişi: Dil, Simgesel Düzen ve Bilinçdışı 240
3. Lacan'dan Sonra: Althusser ve Çağırma Olarak Toplum 243
4. Lacan'ın Değerlendirilmesi 250
5. Derrida: Farklılık ve Yapısöküm 256
6. Derrida'nın Değerlendirilmesi 263
7. Özet 268
8. Ek Sorular 269
9. Ek Okumalar 270

8
Etkileşim Düzeni 271
1. David Riesman: Uyumluluk ve Amerikan Karakteri 273
2. Erving Goffman: İzlenim Yönetimi ve Etkileşim Düzeni 279
3. Etnometodolojiler: Aaron Cicourel ve Harold Garfinkel 292
4. Özet 299
5. Ek Sorular 300
6. Ek Okumalar 300

9
Yapılaşma Teorileri 302
1. Anthony Giddens: Yapılaşma ve Hayatın Pratik Rutinleri 304
2. Giddens'ın Modernlik ve Benlik Hakkında Görüşleri 314
3. Giddens'a Yöneltilen Eleştiriler 322
4. Pierre Bourdieu: Habitus ve Pratik Toplumsal Hayat 327
5. Bourdieu'ye Yöneltilen Eleştiriler 334
6. Özet 338
7. Ek Sorular 340
8. Ek Okumalar 340

10
İktidar ve Bilgi Teorisinin Çeşitlenmeleri 342
1. C. Wright Mills: Yapıların Bilgisi Olarak İktidar 345
2. Alvin W. Gouldner: Eleştirel Söylem Kültürü 352

3. Dorothy Smith: Feminist Bakış Açısından İktidar ve Bilgi 360
4. Donna Haraway ve Patricia Hill Collins: İktidarın Parçalanmış Matrisi 364
5. Özet 370
6. Ek Sorular 371
7. Ek Okumalar 372

11
Çağdaş Eleştirel Teori 373
1. Habermas: Toplumun Demokratikleşmesi 375
2. Erken Dönem Habermas: Kamusal Alanın Gelişimi ve Çöküşü 378
3. Habermas'ın Kapitalizm, İletişim ve Sömürgeleştirme Hakkında Düşünceleri 384
4. Habermas'ın Küreselleşme ve Ulus Sonrası Toplumlar Hakkındaki Görüşleri 393
5. Habermas'a Yöneltilen Eleştiriler 399
6. Honneth: Tanınma Mücadelesi 404
7. Özet 411
8. Ek Sorular 412
9. Ek Okumalar 413

12
Feminizm ve Postfeminist Teori 414
1. Ataerkilliği Kuramlaştırmak: 1970'lerin Feminizmleri 415
2. Juliet Mitchell'ın Kadınlık ve Cinsel Fark Üzerine Görüşleri 420
3. Chodorow: Anneliğin Yeniden Üretimi 428
4. Julia Kristeva: Göstergesel Yıkımlar 438
5. Kristeva'nın Değerlendirilmesi 448
6. Judith Butler: Toplumsal Cinsiyet Performansı Senaryoları 453
7. Butler'ın Değerlendirilmesi 459
8. Kuir Teori 462
9. Özet 471
10. Ek Sorular 472
11. Ek Okumalar 473

13
Postmodernlik 475
1. Deleuze ve Guatarri: Şizoid Arzu Olarak Postmodernlik 477
2. Baudrillard: Simüle Edilmiş Medya Kültürü Olarak Postmodernlik 488
4. Jameson: Küresel Kapitalist Dönüşümler Olarak Postmodernlik 498
5. Bauman: Modernliğin Yanılsamalarından Kurtulmuş Hâli Olarak Postmodernlik 504
6. Postmodernizme Yöneltilen Eleştiriler 517
7. Özet 522
8. Ek Sorular 523
9. Ek Okumalar 523

14
Toplumsal Hareketler, Devletler ve Modern Dünya-sistemi 525
1. Charles Tilly: Çekişmeli Toplumsal Hareketler 529
2. Theda Skocpol: Devletler ve Toplumsal Devrimler 535
3. Immanuel Wallerstein ve Dünya-Sistemleri Analizi 543
4. Özet 550
5. Ek Sorular 551
6. Ek Okumalar 551

15
Küreselleşme 552
1. Küreselleşme Tartışması 555
2. Küresel Şüpheciler 555
3. Radikal Küreselleşmeciler 559
4. Küresel Dönüşümcüler 561
5. Manuel Castells: Ağ Toplumu 565
6. Castells'e Yöneltilen Eleştiriler 572
7. 11 Eylül'den Bu Yana Küreselleşme 575
8. Ulrich Beck: Risk Dünyasında Örgütlü Hayatlar 581
9. Beck'e Yöneltilen Eleştiriler 585
10. Küreselleşme Tartışmasına Yönelik Eleştiriler 588
11. Küreselleşme, Çalışma ve Yeni Ekonomi 588

12. Küreselleşme, İletişim ve Kültür 593
13. Küreselleşme ve Yeni Bireycilik 597
14. Özet 606
15. Ek Sorular 607
16. Ek Okumalar 608

Sonsöz
Giorgio Agamben'den Manuel DeLanda'ya, Bugün Sosyal Teori 609

Kaynakça 623

Dizin 639

Önsöz ve Teşekkür

Sosyal teori kadar çeşitli, çok disiplinli ve siyasî açıdan önemli akademik araştırma alanlarının sayısı azdı. Bu kitabı yazarken çağdaş sosyal teoriye okunabilir, kapsamlı ve eleştirel bir giriş sunmaya çalıştık. Sosyal teorinin özkimlikten cinselliğe, gösterenlerden toplumsal cinsiyete ve yönetişime kadar uzanan geniş kapsamı düşünüldüğünde, bu başlı başına iddialı bir girişimdi. Çağdaş sosyal teoriye makul ölçüde kapsamlı bir bakış sunabilmek amacıyla Frankfurt Okulu'ndan postmodernizme, yapısalcılıktan postfeminizme kadar başlıca düşünce geleneklerinin çoğunu ele almaya ve yakın dönemdeki birçok çığır açıcı gelişmeyi tanıtmaya çalıştık. Bu nedenle kitapta, başka önemli yeni konuların yanı sıra küreselleşme ve küresel elektronik ekonomi, postmodernizm, ağların yükselişi ve iklim değişikliğinin etkileri üzerine ayrıntılı tartışmalara da yer verdik.

Öncelikle, bu kitabın içeriğini şekillendiren sosyal teorideki yakın dönem gelişmeler hakkında kısaca yorum yapmak istedik. Sosyal teori, Avrupa Aydınlanması bağlamında ortaya çıktı ve modernlik çağında yaşamlarımızın toplumsal dinamiklerini ilgilendiren temel sorularla kurduğu ilişki bakımından büyük ölçüde Kıta Avrupası merkezli bir uğraş olarak kaldı. Çağdaş sosyal teori, Michel Foucault, Jacques Lacan, Jacques Derrida, Julia Kristeva, Jean Baudrillard ve Luce Irigaray gibi düşünürlerin entelektüel katkılarını topluca anmanın bir tür akademik kestirme yolu olarak kullanıldığında, yalnızca sosyal teorinin zenginliği, çeşitliliği ve ezoterik niteliği hakkında değil, mevcut yaşam biçimlerimize yönelttiği iddialı eleştiri hakkında da bir şeyler söyler. Bu kitap

boyunca ileri sürdüğümüz gibi çağdaş sosyal teori, iki yönlü bir girişimdir. Bir yandan sosyal bilimler ile beşerî bilimlerin yaratıcı, dinamik ve disiplinlerarası bir projesini oluşturur, diğer yandan ideolojik düşünceye ve akıl, özgürlük, hakikat, öznellik, kültür ve siyaset söylemlerine acil bir eleştiri yöneltirir. Çağdaş sosyal teorinin en yetkin örneklerini Charles Sanders Peirce, Herbert Marcuse, Jürgen Habermas, Talcott Parsons, Pierre Bourdieu, Anthony Giddens, Judith Butler, Zygmunt Bauman, Immanuel Wallerstein, Giorgio Agamben, Patricia Hill Collins ve Donna Haraway gibi düşünürlerin eserlerinde bulduğumuzu savunuyoruz. Bu teori, iktidarın kibrine karşı incelikli ve parlak bir eleştiri sunarken ilerici siyasetin geleceğine de ışık tutuyor.

Bu kitabın hazırlanmasına katkıda bulunan ya da içeriğini başka biçimlerde etkileyen kişi ve kurumlara teşekkür etmek isteriz. Routledge'dan Gerhard Boomgaarden, kitabın şekillenmesinde belirleyici bir rol oynadı. Hazırlık sürecine birçok yönden katkıda bulunduğu için kendisine minnettarız. Kitabın Anthony Elliott tarafından yazılan önceki baskısını temel alarak Elliott'un Charles Lemert'le yeniden çalışmasını ve Avrupa düşünce geleneklerinin yanı sıra ABD sosyal teori geleneğinin uzun soluklu ve güçlü temsilcilerini de içeren yeni bir baskı hazırlamasını öneren oydu. Bu çalışma, ortak ilgi alanlarımızın ve dostluğumuzun geliştiği on yılı aşkın bir döneme yayılan pek çok işbirliğimizin en yenisini oluşturdu. Aramızdaki yaş farkının tuhaflığı bir yana, dostluğumuz sanki hep varmış gibi görünüyordu.

Kitabın yazım ve hazırlık çalışmalarının büyük bölümü Güney Avustralya Üniversitesi bünyesindeki Hawke Araştırma Enstitüsü'nde yürütüldü. İkinci baskının proje yöneticisi Eric Hsu, hazırlık sürecinin başından sonuna kadar takdire şayan bir verimlilikle bize yardımcı oldu. Emekleri ve özverisi için kendisine çok şey borçluyuz. Müsveddenin araştırılması ve redaksiyonu için Adam Henderson ve Dan Torode'a da titiz çalışmaları ve değerli katkıları nedeniyle teşekkür et-

mek isteriz. Hawke Araştırma Enstitüsü'nden Jennifer Rutherford, David Radford, Daniel Chaffee, Maureen Cotton, Phoebe Smith ve Lynette Copus'a da teşekkür ederiz. Son olarak Routledge'dan Emily Briggs'e teşekkür etmek isteriz.

İyi ya da kötü, Charles Lemert yazılarını New Haven'da neredeyse bütünüyle tek başına kaleme aldı. Yale öğrencilerinin ve öğretim üyelerinin düşünsel uyarıcılığından yararlandığı gibi, yetişkinlik yılları boyunca bir biçimde tanıdığı Amerikalı düşünürleri yeniden okuyup onlar üzerine düşünmesini sağlayan uzun yalnızlık dönemlerinden de keyif aldı.

Charles, kişisel olarak, çoğu teşekkür metninin ardında yatan bir gerçeği kabul etmek istedi: Dolaylı katkıları olan o kadar çok kişi vardı ki hepsini tek tek anmak mümkün değildi. Aslında kim olduklarını çok iyi biliyoruz. Yine de onları adlarıyla anmak yerine hayat arkadaşlarımızın ve çocuklarımızın katkıları hakkında uzun, duygusal yorumlar yapmayı tercih ediyoruz. Bu nedenle Charles kendi ağzından birkaç özel teşekkür de ekledi:

ABD sosyal teorisi üzerine bölümleri yazmak, sosyal teori alanındaki ilk hocam Talcott Parsons'a olan borcumu yeniden hatırlattı. Parsons'ın Harvard'da verdiği "Amerikan Toplumsal Yapısı" dersi, şimdiye kadar aldığım en iyi, en açık ve en parlak dersti. O ders, o zamandan beri ulaşmaya çalıştığım ama bunu bir türlü başaramadığım bir standart koydu.

Chuck Tilly yorulmak bilmez bir emekçiydi; aynı zamanda son derece düşünceli ve cömert bir insandı. Başkaları bana nazik davranmadığında bile, üstelik bunu yapmak zorunda olmadığı hâlde, bana karşı nazik davrandı. Al Gouldner zor bir insan olarak tanınırdı ama bana karşı yufka yürekliydi. O dönemde gençlerden oluşan ve kendisinin Teori ve Toplum çevresi olarak andığı topluluktaki pek çok kişiye de aynı şekilde yaklaştı. Jeff Alexander ise boşanma, değişim ve bir yönetici olarak yaptığım hatalarla geçen yılların akademik geleceğimi neredeyse mahvetmesinin ardından beni yeniden alana döndürmekte herkesten daha fazla pay sahibiydi.

Immanuel Wallerstein, büyüdüğümde, hatta gerçekten büyüyebilirsem, olmak istediğim kişinin modeli olmayı sürdürüyor. Artık çoktan çalışmayı bırakmış olması gerekirken Immanuel, seyahatte olmadığı zamanlarda masasının başına geçip kendi deyişiyle "yol almaya" devam ediyor. Buna rağmen muzipçe kurnaz ve açık yürekli olduğu toplumsal buluşmalara zaman ayırmayı da ihmal etmiyor. Bu kitapla ilgili tek pişmanlığım, Charles Sanders Peirce'ı hayatımın bu kadar geç bir döneminde keşfetmiş olmamdır. Onu daha önce okusaydım, söyleyecek hiçbir şeyim kalmaması riskini göze alarak bile olsa, çok zaman kazanmış olurdum.

Son olarak Anthony, Nicola Geraghty'ye desteği ve kitaba yaptığı çeşitli katkılar için bir kez daha teşekkür etmek istiyor. Caoimhe ve Oscar Elliott'a da teşekkür etti. Kitap, Elliott ailesinin yetişmekte olan en genç sosyal teorisyeni Niamh Elliott'a ithaf edilmiştir. Niamh, Freud'un da ileri sürdüğü gibi, çocuğun içgüdüsel merakının yerleşik yetişkin dünyasının işleyişini sekteye uğratıcı bir güce sahip olduğunun ve bu nedenle eleştirel sosyal teori için düşündürücü bir model sunduğunun kanıtıydı. Buna ayrıca kanıt gerekiyorsa Niamh işte bu kanıttı.

Charles ise kitabı Julian ve Caroline Lemert'e ithaf ediyor. Onlar, böyle kitaplar yazdığımı, hatta bu kitapların ne anlama geldiğini bile bilmiyorlardı. Yine de Niamh gibi onlar da sevimli çocuklardı. Onlar ve dünyanın dört bir yanındaki yaşıtları, bizim ve bu alandaki meslektaşlarımızın anlamaya çalıştığı dünyanın umutlarıdır.

Anthony Elliott, Adelaide
Charles Lemert, New Haven

1
Toplumun Dokuları

Natalie, Londra'da yaşayan ve çalışan 26 yaşında bir moda tasarımcısıdır. Tasarım stüdyosu, çalışma haftasının bir bölümünü geçirdiği Notting Hill Gate'de yer almaktadır; haftanın geri kalanınıysa yeni kurduğu moda şirketinin iş detaylarıyla ilgilendiği Paris'te geçirmektedir. Londra ile Paris arasındaki rutin uçak yolculuğu, dört yıl boyunca kentler arasında mekik dokuduktan sonra Natalie'ye artık "normal" gelmektedir. Ama geçen yıl Finlandiya'ya taşınan erkek arkadaşı Ross'u görmek için yaptığı seyahatleri planlamak onun için daha zordur. Natalie'yi zorlayan husus seyahatin kendisinden ziyade seyahat etmek için zaman bulmaktır çünkü zaman Natalie için oldukça az bulunan bir kaynaktır.

ABD'ye göç eden Tayvanlı bir ailenin kızı olan Natalie, ailesinin hâlen yaşadığı Brooklyn'de büyümüştür. Babası garsonluk yapmış, annesiyse uzun saatler boyunca kuru temizleme dükkânında çalışmıştır. Natalie'nin hayatı, büyük ölçüde ailesinin tek kızlarına iyi bir üniversite eğitimi verme çabasının bir sonucu olarak ailesininkinden farklı olagelmiştir. Telefon iletişimi sayesinde düzenli iletişim hâlindedirler; ayrıca Natalie yakın zamanda e-posta yoluyla "yakın olmak" için ebeveynlerine bir bilgisayar da satın almıştır. Natalie, bu şekilde iletişim kurdukları için mutluluk duysa da ebeveynleriyle doğrudan teması özlemekte ve onlardan bu kadar uzakta yaşadığı için üzülmektedir. Ama ABD'ye bir tatil planladığı için bu üzüntüsü son zamanlarda biraz hafiflemiştir. Ailesini görmenin yanı sıra Brooklyn'de Ross'la buluşmayı ve onu ailesiyle tanıştırmayı da ayarlamıştır.

Natalie'nin hayatı günümüzün dünyası hakkında bize ne söyleyebilir? Onun mesleki ve özel yaşamı, toplumun değişen yönü hakkında neleri yansıtıyor olabilir? Öncelikle Natalie'nin –Batı'nın pahalı kentlerinde yaşayan birçok kişi gibi– sürekli iletişim ve uzak mesafeler arasında seyahat gerektiren bir hayat yaşadığı aşikâr görünmektedir. Natalie'nin mesleki başarısı ve özel hayatı, yeni iletişim teknolojilerinin yanı sıra ulaşım sistemlerinin (otoyollar, demiryolu ve hava yolları) düzenli kullanımına da bağlıdır. Buna rağmen Natalie'nin seyahat ve iletişim açısından kat etmek zorunda olduğu büyük mesafelerin temelinde teknolojik yenilikler yatsa da bu toplumsal gelişmeler Brooklyn'den nadiren ayrılan ebeveynlerinin hayatlarında daha az belirgindir. Yine de Natalie'nin ebeveynleri de e-posta iletişimini kullanarak bir tür "sanal" yolla sık sık seyahat etmektedirler. Aynı derecede kayda değer olan bir başka husus ise mensubu oldukları ya da hayatlarının bağlandığı farklı kültürleri ve toplumsal manzaraları (Tayvanlı, ABD'li, Britanyalı) kat etmeleridir.

Bu hususları genişletmek istersek, Natalie'nin yaşamının günümüzde ve küresel ölçekte toplumsal, kültürel ve iktisadî yaşamda meydana gelen dinamik değişimleri yansıttığını söyleyebiliriz. Örneğin yeni enformasyon teknolojilerini kullanmasının, insanların ve mekânların birbiriyle nasıl iç içe geçtiğini etkileyen toplumsal değişimleri nasıl yansıttığını bir düşünün. Bugün, dünya çapında iki buçuk milyardan fazla internet kullanıcısı var ve Natalie'nin ebeveynleri de bu kullanıcılar arasında yer alıyorlar. Ya da Birleşik Krallık (BK) ile Avrupa arasında ve Atlantik Okyanusu boyunca düzenli olarak seyahat eden Natalie'nin dünya üzerindeki karbon ayak izini bir düşünün. Bugün her yıl 900 milyondan fazla uluslararası uçuş gerçekleştiriliyor ve bu sayının yakın gelecekte bir milyarı geçeceği öngörülüyor. Bu istatistikler Natalie gibi genç kadınların Batı'nın pahalı kentlerinde yaşadıkları giderek karmaşıklaşan "sınır aşımları" –aynı anda hem jeopolitik hem iletişimsel hem de sanal sınır aşımları– hakkın-

da fikir veriyorsa, küreselleşen çağımızda baskın olan, medyanın ilgisini daha az çekmesine rağmen kesinlikle daha rahatsız edeci olan başka insan göçleri de söz konusudur. Bunlar ne Natalie'nin ne de ailesinin gerçekleştirdiği türden yolculuklar olsa da günümüzün dünya toplumunun dokusu açısından kesinlikle temel bir öneme sahiptirler. Örneğin Robert Neuwirth'in tahminlerine göre her yıl 70 milyon insan uzak kentlerin vaatleri için köyleri terk ediyor. Bu vaatler birçok kişi için ilelebet ulaşılamaz şeyler olarak kalacaklar; yerleşme ve yurttaşlık haklarından yoksun yaşayan on milyonlarca mülteci ve sığınmacı, İtalyan sosyal teorisyen Giorgio Agamben'in "çıplak hayat" olarak adlandırdığı toplumsal aşağılanma ve bedensel bozulmayı deneyimleyerek bugün dünyada dolaşıyor. Çıplak hayat mefhumu, birkaç dolar kazanmak için çabalayan kaçak göçmen işçilerin ya da toplumun saçaklarında yaşayan yerinden edilmiş insanların durumunu betimlemek için uygun olabilirse de aynı zamanda üç milyar sakininin en zengin üç yüz kişiyle aynı toplam gelire sahip olduğu bir dünyanın siyasî haletiruhiyesini yakalamaya da hizmet edebilir.

Dolayısıyla toplumun "dokuları" sorusunu gündeme getirmek, bir yandan son derece kaygı verici toplumsal eğilimleri, diğer yandan da en olağanüstü potansiyele sahip olanları dikkate almaktır. Bununla beraber Natalie her ne kadar çıplak hayatın küresel gerçeklerinin –saçaklarda yaşayan insanların; mülksüzleştirilmiş, yerinden edilmiş ve aşağılanmış insanların– farkında olsa da onun böyle bir duruma düşmesi olasıymış gibi görünmemektedir. Çünkü ait olduğu toplum, 21. yüzyılın bu ilk yıllarında zorunlu insan göçlerinin sarsıcı eğilimlerine ilişkin çok büyük bir farkındalıktan yalıtıldı. Onun ait olduğu toplumun –büyüleyici bilgi ağları, göz kamaştırıcı dijital teknolojileri ve baştan çıkarıcı tüketim kültürüyle– Batı toplumu olduğunu varsayabiliriz. Ama bir an durup düşünürsek, Natalie'nin gerçekte hangi topluma ait olduğunu sorabiliriz. O ABD'de büyüdü. Oysa ailesi o daha